

Aan Provinciale Staten

DATUM	8-2-2022	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	Stedelijke Leefomgeving	COMMISSIE	Commissie M&M
STELLER	Van Holten	TELEFOONNUMMER	0618300618
NUMMER	UTSP-1144628501-6100	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom

Onderwerp Statenbrief:

Herziene concept innovatieprogramma gezonde leefomgeving 2022-2024

Voorgestelde behandeling:

Ter bespreking

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Op 27 oktober 2021 besprak u het concept innovatieprogramma gezonde leefomgeving. U gaf aan dat u het stimuleren van een gezonde leefomgeving een belangrijk onderwerp voor de provincie Utrecht vindt. Ook gaf u aan dat het innovatieprogramma een stuk korter en concreter moet. Met dit herziene concept innovatieprogramma hebben we hier invulling aan gegeven. We betrekken uw reactie bij de definitieve vaststelling van het innovatieprogramma.

Door de fysieke leefomgeving goed in te richten, maken we - in samenwerking met interne en externe partners - het verschil op het gebied van het bevorderen van de gezondheid en het verkleinen van gezondheidsverschillen in de provincie Utrecht. De Omgevingsvisie provincie Utrecht benadrukt innovatieve, integrale en toekomstgerichte oplossingen als uitgangspunt.

Naast beleid, met waar nodig bijbehorende regels, is het ook nodig te werken aan vernieuwende oplossingen voor een gezondere leefomgeving die innovatief, integraal en toekomstgericht zijn. Dit willen we graag samen met gemeenten, kennisinstellingen, bedrijfsleven en inwoners oppakken. Hiervoor is dit innovatieprogramma gezonde leefomgeving opgesteld; het is de opvolger van het aanjaagprogramma gezonde leefomgeving dat in 2017 is gestart.

Inleiding

De provincie Utrecht staat voor stevige uitdagingen om de provincie aantrekkelijk te houden om in te wonen, te werken, te recreëren en te ondernemen. Grote opgaven waar de provincie voor staat, zoals woningbouw, klimaatadaptatie, energietransitie, voedseltransitie en mobiliteitstransitie, doen de komende jaren een beroep op de schaarse ruimte. En daarmee hebben al die opgaven invloed op het gebruik en de inrichting van de leefomgeving. Door de sterke groei in onze provincie staat de gezonde leefomgeving steeds vaker onder druk en wordt het steeds complexer en uitdagender om hier invulling aan te geven.

In de Omgevingsvisie is het beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving als rode draad opgenomen. De uitwerking hiervan naar ons beleid is uitgewerkt in het ontwerp programma Gezond en Veilig. Naast beleid, met waar nodig bijbehorende regels, is het ook nodig te werken aan vernieuwende oplossingen voor een gezondere leefomgeving die innovatief, integraal en toekomstgericht zijn. Dit willen we graag samen met gemeenten, kennis- en onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en inwoners oppakken. Hiervoor is dit innovatieprogramma gezonde leefomgeving opgesteld.

Na vaststelling van het programma Gezond en Veilig valt het innovatieprogramma als een uitvoeringsprogramma onder het programma Gezond en Veilig.

Met het innovatieprogramma gezonde leefomgeving wordt ook invulling gegeven aan het coalitieakkoord Nieuwe Energie 2019-2023. Hierin is opgenomen dat de inzet in het aanjaagprogramma gezonde leefomgeving wordt geïntensiveerd met extra aandacht voor innovaties. De resultaten bieden input, inspiratie en innovatie voor provinciale programma's zoals versnelling woningbouw, sport & bewegen en klimaatadaptatie.

Belang

Gezondheid wordt voor een belangrijk deel bepaald door omgevingsfactoren zoals woon- en werkplekken, eetgewoonten en blootstelling aan luchtverontreiniging. Chronische ziekten, zoals hart- en vaatziekten, diabetes en kanker, worden voor een groot deel veroorzaakt door deze omgevingsfactoren. De coronacrisis heeft daarnaast nog eens extra zichtbaar gemaakt hoe belangrijk de directe omgeving - natuur en openbare ruimte - is geworden voor iedereen.

We staan voor stevige uitdagingen om de leefomgeving in de provincie Utrecht aantrekkelijk te houden om in te wonen, te werken, te recreëren en te ondernemen. Grote opgaven waar de provincie voor staat, zoals woningbouw, klimaatadaptie, energietransitie, voedseltransitie en mobiliteitstransitie, doen de komende jaren een beroep op de schaarse ruimte. En daarmee hebben al die opgaven invloed op het gebruik en de inrichting van onze leefomgeving en op de gezondheid van onze inwoners.

Deze uitdagingen vragen volgens onze partners om vernieuwende oplossingen: innovatieve, integrale en toekomstgerichte oplossingen. Met het innovatieprogramma leggen we de focus op samenwerken, een integrale, omgevingsgerichte aanpak en ruimte voor inspirerende pilots in de praktijk. Deze focus vindt het innovatieprogramma in vernieuwende lerende netwerken zoals de Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven¹ en de Health Hub Utrecht², waarin de provincie als partner samen met medeoverheden, kennis- en onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en inwoners aan vernieuwende praktijkvoorbeelden en instrumenten werkt. Er wordt bijgedragen aan lerende netwerken op het gebied van gezonde leefomgeving. De goede voorbeelden worden gebundeld ter inspiratie. Door de leefomgeving goed in te richten kunnen we samen met alle stakeholders het verschil maken bij het bevorderen van de gezondheid en het verkleinen van gezondheidsverschillen in de provincie Utrecht. Daarmee zetten we de gezonde leefomgeving en de gezondheid van onze inwoners bovenaan de agenda.

Het innovatieprogramma gezonde leefomgeving richt zich op:

1. *Samenwerken in vernieuwende netwerken, met als resultaat:*
allianties gezonde leefomgeving met kennis- en onderwijsinstellingen, bedrijfsleven, overheden en inwoners waarin op innovatieve wijze wordt samengewerkt om zo tot nieuwe inzichten te komen.
2. *Het stimuleren van innovatieve praktijkvoorbeelden, met als resultaat:*
onderbouwing van maatregelen met impact op gezonde leefomgeving en gezond gedrag, die we kunnen gebruiken in onze ontwerpprincipes en als basis voor beleid en programma's.
3. *Interactief samenwerken met inwoners, met als resultaat:*
verdiept kennisniveau en betrokkenheid van inwoners en professionals over gezonde leefomgeving en gezond gedrag.
4. *Datagedreven kennis toepassen in de praktijk, met als resultaat:*
innovatieve oplossingen die helpen bij het gezonder inrichten van onze steeds drukker provincie. Met behulp van data verkrijgen we inzicht in welke ontwerpprincipes écht het verschil maken en zorgen we tegelijkertijd voor transparantie van de gemaakte keuzes en besluiten.
5. *Leren van innovaties, met als resultaat:*
versnelling en opschaling van innovaties gezonde leefomgeving naar andere wijken, plekken en regio's.
6. *Inspirerend voorbeeld zijn, met als resultaat:*
samen met onze partners maken we van de provincie Utrecht dé voorbeeldregio voor gezond leven in Nederland en Europa.

We zoeken, ontwikkelen en testen nieuwe oplossingen in vernieuwende praktijkvoorbeelden voor een gezondere leefomgeving, met provinciale programma's, professionals en inwoners. De kennis die we opdoen is inspiratie en input voor ons provinciale beleid en de uitvoering daarvan in de praktijk. Dit doen we door toepassing van technologische en sociale gezondheidsinnovaties in de praktijk, in samenwerking met onder andere gemeenten, Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven en Health Hub Utrecht. Zoals in het project Snuffelfiets wat een voorbeeld voor beide soorten innovaties is. Inwoners in dit project meten met behulp van sensoren al fietsend fijnstof in de lucht.

Met de activiteiten van het innovatieprogramma richten we ons op het sneller realiseren van een gezondere leefomgeving. Wij stimuleren en faciliteren dit en geven de richting aan. Waarmee we ook een bijdrage leveren aan het economisch profiel gezond stedelijk leven van de regio Utrecht. Hierin ligt ook een stevige relatie met de uitvoering van de Europastrategie, met name in het versterken van het Europese profiel van de regio Utrecht als voorbeeldregio voor innovatieve oplossingen om onze verstedelijkte regio gezond te houden en koploper te zijn.

Concrete vraag

Heeft u suggesties met betrekking tot het herziene concept innovatieprogramma gezonde leefomgeving?

¹ De Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven (<https://gezondstedelijklevenhub.nl/>) is een onafhankelijk en open platform van publieke en private organisaties. Provincie Utrecht is partner, voorzitter van het bestuurlijk overleg en ambtelijk sterk vertegenwoordigd.

² Health Hub Utrecht (<https://www.healthhubutrecht.nl/>) vormt de paraplu voor zo'n 40 partijen die zich aangesloten hebben bij het streven naar positieve gezondheid. De provincie Utrecht participeert in de Health Hub Utrecht en stimuleert het bespreken en aanpakken van vraagstukken op het snijvlak van de fysieke en sociale leefomgeving.

Toelichting

Het realiseren van een gezonde leefomgeving is een opgave die de hele regio aangaat. Het raakt aan veel andere opgaven in de provincie Utrecht. Veel provinciale partners hebben gezonde leefomgeving hoog op de agenda staan. Invulling geven aan deze gezamenlijke opgave door middel van innovaties is complex; er bestaat geen vast recept of 'optimale werkvorm' voor. Resultaten van dit innovatieprogramma zijn grotendeels afhankelijk van de inzet van andere partijen dan de provincie.

Financiële consequenties

Voor de uitvoering van de opgave gezonde leefomgeving is structureel budget beschikbaar. Gedurende de looptijd van dit innovatieprogramma is € 624.000 beschikbaar voor 2022, € 489.000 voor 2023 en € 523.000 voor 2024. U heeft dit reeds besloten in de meerjarige provinciale begroting onder beleidsdoel 3.4 'De leefomgeving is gezond en veilig'.

Vervolprocedure / voortgang

Na bespreking in de commissie Milieu & Mobiliteit verwerken wij uw reacties en stellen wij de definitieve versie van het innovatieprogramma gezonde leefomgeving vast.

Wij informeren uw Staten over de voortgang via de P&C cyclus. De inhoudelijke resultaten en leerervaringen worden jaarlijks gedeeld in een voortgangsrapportage.

Bijlagen

Bijlage 1: herziene concept innovatieprogramma gezonde leefomgeving 2022-2024

Bijlage 2: Samenhang Programma Gezond en Veilig en Innovatieprogramma gezonde leefomgeving

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen